

Sygn. akt I ACa 1093/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	st. sekr. sądowy Paulina Klaja

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2019 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa(...)spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K.

przeciwko Gminie Miejskiej (...)

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 8 czerwca 2018 r. sygn. akt I C 536/18

1. prostuje oczywiste niedokładności w komparycji oraz w punkcie II sentencji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że użyte tam oznaczenie strony powodowej(...) zastępuje oznaczeniem prawidłowym (...)

2. oddala apelację;

3. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Paweł Czepiel SSA Anna Kowacz-Braun SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt I ACa 1093/ 18

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w K. – w pozwie skierowanym przeciwko Gminie Miejskiej (...) wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 345.196,32 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu opóźnienia liczonymi od dnia 1 października 2017 r. do dnia zapłaty oraz obciążenie jej kosztami procesu.

Uzasadniając swoje roszczenie wskazała, iż kwota dochodzone pozwem stanowi równowartość nakładów jakie poniosła na urządzenie i budowę drogi dojazdowej oraz roboty dodatkowe na nieruchomości przy ul. (...) w K. w postaci – zjazdu na działkę nr (...) oraz na budowę i przebudowę sieci elektroenergetycznej – linii napowietrznej (...) wraz z przyłączami i oświetleniem ulicznym [przy(...) w K.] dla działek ewidencyjnych nr (...) obr.(...)

Argumentowała, iż w dniu 27 lipca 2012 r. pomiędzy pozwaną za którą działał Zarząd(...)w K./ (...) /, a Przedsiębiorstwem (...) spółka jawna w W., została zawarta umowa o realizację tej inwestycji drogowej, której konieczność wynikała z nie drogowego zamierzenia inwestycyjnego spółki, w postaci budowy budynku mieszkalnego wielorodzinnego wraz z wybudowanymi garażami na działce nr (...) obr. (...) przy ul. (...) w K..

Zgodnie z zawartą umową, inwestor zobowiązał się na własny koszt przygotować i wystąpić z kompletnym wnioskiem do właściwego organu administracji publicznej o wydanie pozwolenia na rozbudowę drogi publicznej - ul. (...) w K., przenieść na rzecz (...) pozwolenie na rozbudowę tej drogi i zrealizować inwestycję drogową jako generalny realizator i inwestor zastępczy (...).

W tym celu spółka z W. podjęła działania związane z uzyskaniem odpowiednich decyzji administracyjnych, uzgodnień, a także opracowana została, zlecona przez nią dokumentacja projektowa.

W dniu 20 kwietnia 2015 r. Prezydent Miasta K. wydał decyzję o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na realizację tej inwestycji drogowej, natomiast 20 lipca tego roku, w związku . – w związku ze zmianą podmiotową po stronie inwestora inwestycji nie drogowej – wydał decyzję o przeniesieniu pozwolenia na realizację inwestycji drogowej na rzecz Centrum (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K..

Następnie na podstawie porozumienia zawartego w dniu 6 sierpnia 2015r, obok niej w uprawnieniach inwestora weszła także powódka.

Jak twierdziła wykonała umowę z dnia 27 lipca 2012 r. zgodnie z jej treścią.

Sfinansowała wszystkie roboty budowlane objęte zakresem pozwolenia na budowę i poczyniła nakłady konieczne na rozbudowę drogi i dalsze roboty, w szczególności w zakresie przebudowy napowietrznej sieci energetycznej i oświetleniowej, co zwiększyło wartość nieruchomości, której właścicielem jest Gmina.

Łączna wartość tych nakładów odpowiada kwocie dochodzonej pozwem, wynosząc 345.196,52 zł brutto.

Odwołując się do art. 16 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, twierdziła, iż zawarcie umowy z 2012 r pomiędzy pozwaną a poprzednim prawnym powódki w zakresie tej inwestycji nie oznacza, że Gmina jest zwolniona z obowiązku zapłaty za ulepszenia drogi, tym bardziej, że spółka z K. nie miała możliwości negocjowania treści jej postanowień.

Jako podstawę żądania określonego w pozwie wskazała przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu argumentując, iż z chwilą podpisania protokołów odbioru inwestycji w skład infrastruktury miejskiej weszła nieruchomość o znacznie większej wartości niż przed rozpoczęciem robót budowlanych.

.Ponadto ulepszenia znajdujące się na tej działce umożliwiają pozwanej wykonywanie wobec mieszkańców miasta obowiązków określonych w ustawie o samorządzie gminnym. Gmina jest tym samym wzbogacona w sposób nieuzasadniony kosztem spółki, skoro gdyby nie jej działanie, sama musiałaby ponieść te nakłady z uwagi na obowiązki określone w przepisach prawa.

W dniu 15 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w Krakowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym uwzględnił roszczenie strony powodowej w całości.

W sprzeciwie od tego orzeczenia strona pozwana, kwestionując je w całości, domagała się oddalenia powództwa oraz obciążenia powódki kosztami postępowania.

Gmina przyznała, iż w dniu 27 lipca 2012r zawarła umowę o realizację inwestycji drogowej polegającej na rozbudowie ul. (...) w K. z Przedsiębiorstwem (...) sp.j. w związku z realizacją przez tę spółkę inwestycji nie drogowej, w postaci budowy budynku mieszkalnego wielorodzinnego z garażami na działce nr (...) obr.(...) przy ul. (...) w K., której podstawą prawną – wyrażoną w preambule tej umowy – był art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych.

Podnosiła, iż konieczność jej zawarcia wynikała z faktu, iż w dniu 16 maja 2012 r. Prezydent Miasta K. wydał decyzję o warunkach zabudowy dla tej inwestycji nie drogowej, w których stwierdzono, iż warunkiem uzyskania pozwolenia na użytkowanie przedmiotowej zabudowy wielorodzinnej, jest zrealizowanie rozbudowy ul. (...), niezbędnej do zapewnienia prawidłowej obsługi komunikacyjnej planowanej inwestycji.

Istniejące naówczas warunki techniczne w dacie uzyskiwania decyzji o WZ i ZT nie zapewniały bowiem bezpiecznego i prawidłowego połączenia nowej inwestycji z drogą publiczną.

Strona pozwana podkreśliła, iż realizacja inwestycji drogowej stanowiła obowiązek inwestora inwestycji pozbawionej takiego charakteru / budowlanej/ i zgodnie z postanowieniami umowy z 27 lipca 2012r do której powódka, już po wejściu w prawa inwestora nie zgłaszała zastrzeżeń, był zobligowany ponieść jej pełny koszt.

Nie przysługuje mu roszczenie o ich zwrot wobec pozwanej, mimo tego, iż zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, w tym zakresie gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego należy do zadań własnych gminy.

Nie można też zasadnie mówić o tym, że pozwana jest bezpodstawnie wzbogacona kosztem (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowa w K..

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2018r, Sąd Okręgowy w Krakowie :

- oddalił powództwo [pkt I] oraz

zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 10 800 zł, tytułem kosztów procesu [pkt II sentencji wyroku].

Za niesporne pomiędzy stronami Sąd Okręgowy uznał następujące fakty :

Przedsiębiorstwo (...) Spółka jawna z siedzibą w W. było właścicielem nieruchomości utworzonej z działki nr (...) o pow. 0,0858 ha, dla której Sąd Rejonowy dla K. w K.prowadzi księgę wieczystą nr (...). Na tej realności Przedsiębiorstwo planowało zrealizować zamierzenie inwestycyjne pod ogólną nazwą „Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego wraz z wbudowanymi garażami na działce nr (...) obr.(...)przy ul. (...) w K.”.

W związku z faktem, iż zachodziła konieczność skomunikowania planowanej inwestycji budowlanej z drogą publiczną, projektant M. F. przygotował na zlecenie P.U.B. (...) Sp.j. z siedzibą w W. opracowanie pn. „Koncepcja rozbudowy ul. (...) w K., na odcinku od ul. (...) do zjazdu na działkę nr (...) obr. (...)

Zgodnie z oceną stanu technicznego ul. (...) w K. – wyrażoną w Koncepcji: „W stanie istniejącym nawierzchnia wykonana jest z płyt betonowych, które ulegają klawiszowaniu. Rodzaj nawierzchni bardzo utrudnia poruszanie się pojazdów, co wiąże się także z niebezpieczeństwem ich uszkodzenia. Brak odwodnienia powierzchniowego powoduje problemy z prowadzeniem i ujęciem wody opadowej z nawierzchni. Brak chodnika powoduje utrudnienia w poruszaniu się pieszych.

Istniejące zagospodarowanie ul. (...) stwarza niewątpliwie zagrożenia.

W zakresie parametrów technicznych Koncepcja wskazywała, że istniejąca droga ma szerokość jezdni 3 metrów, co z punktu widzenia ruchu drogowego stanowiło szerokość niedostateczną i niezgodną z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny

odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. z dnia 29 stycznia 2016 r., poz. 124 z późn. zm.). Pismem z dnia 15 listopada 2011 r.

Zarząd(...) w K. pozytywnie zaopiniował przedstawiony Koncepcję i stanowiący jej element „plan sytuacyjny.

Decyzją nr (...)z dnia 21 stycznia 2011 r. Prezydent Miasta K. ustalił lokalizację inwestycji celu publicznego dla zamierzenia inwestycyjnego pn. „Rozbudowa ul. (...) w K. dla parametrów drogi o szer. min. 5m od włączenia do ul. (...) do zjazdu z działki nr (...)” – dz. Nr (...)

Z kolei w dniu 16 maja 2012 wydał decyzją (...) o warunkach zabudowy dla inwestycji: „Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego z garażami na działce nr (...) obr. (...) przy ul. (...) w K.”. W zakresie warunków komunikacji decyzja określiła m.in., iż: „(...) obsługa komunikacyjna planowanej inwestycji od drogi publicznej tj. ul. (...) – w oparciu o rozbudowany odcinek ul. (...) wraz ze zjazdem na teren inwestycji, na realizację której uzyskano decyzję (...) o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego”; „w/w rozbudowa ul. (...) obejmuje odcinek do włączenia do ul. (...) do zjazdu (wraz z jego budową) na drogę dojazdową na działce nr (...) obr. (...) (...). Warunkiem uzyskania pozwolenia na użytkowanie przedmiotowej zabudowy wielorodzinnej jest zrealizowanie rozbudowy w/w odcinka ul. (...) niezbędnej do zapewnienia prawidłowej obsługi komunikacyjnej planowanej inwestycji”.

W dniu 27 lipca 2012 r. Gmina Miejska (...) - Zarząd(...)z siedzibą w K. – w oparciu o art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych w związku z koniecznością rozbudowy drogi publicznej w postaci ul. (...) w K. spowodowanej wyżej opisaną inwestycją nie drogową (budową budynku mieszkalnego wraz garażami) oraz umożliwienia połączenia z drogą publiczną,

zawarła z Przedsiębiorstwem (...) sp. j. z siedzibą w W. umowę o realizację inwestycji drogowej w postaci rozbudowy drogi publicznej w rozumieniu art. 4 pkt 17 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych w zakresie i w oparciu o decyzję Prezydenta Miasta K. z dnia 21 stycznia 2011 r. o ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego. W § 2 ust. 3 umowy zawarty był zapis zgodnie z którym realizacja inwestycji nie drogowej wymaga realizacji inwestycji drogowej.

W § 3 umowy inwestor- spółka z W. - zobowiązała się na własny koszt:

- a) przygotować i wystąpić z kompletnym wnioskiem do właściwego organu administracji publicznej o wydanie pozwolenia na rozbudowę drogi publicznej;
- b) przenieść na rzecz (...) pozwolenie na rozbudowę drogi publicznej;
- c) zrealizować inwestycję drogową jako generalny realizator i inwestor zastępczy (...).

W § 4 ust. 1 umowy inwestor zobowiązał się na własny koszt przygotować i wystąpić z kompletnym wnioskiem do właściwego organu administracji publicznej o wydanie decyzji o pozwoleniu na rozbudowę drogi publicznej. W § 6 umowy zobowiązał się przenieść na (...) pozwolenie na rozbudowę drogi publicznej w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna a także , w myśl § 7 ust. 1 umowy , wydać (...) zrealizowaną inwestycję drogową w terminach określonych w harmonogramie robót zaakceptowanym przez ten podmiot organizacyjny Gminy , nie później niż przed wystąpieniem przez inwestora lub następcę prawnego inwestora z wnioskiem o wydanie pozwolenia na użytkowanie inwestycji nie drogowej do właściwego organu administracji publicznej.

W ust. 2 umowy zastrzeżono, iż termin wydania zrealizowanej inwestycji drogowej dotyczy również opracowania uzgodnienia dokumentów niezbędnych do odbioru końcowego drogi; zaś w ust. 3 wskazano, iż podstawą odbioru będzie sporządzony protokół odbioru. Wreszcie w § 12 umowy ustalono, iż zostaje ona zawarta pod warunkiem zawieszającym wydania na rzecz inwestora decyzji o ustaleniu warunków zabudowy dla inwestycji nie drogowej.

W celu realizacji inwestycji spółka z W. podjęła działania związane z uzyskaniem odpowiednich decyzji administracyjnych, uzgodnień, a także opracowana została dokumentacja projektowa.

W lipcu 2012 r. na zlecenie inwestora P.U.B. (...) spółka jawna został sporządzony projekt budowlany „Rozbudowa ul. (...) od ul. (...) do zjazdu na działkę nr (...), wraz ze zjazdem na działkę nr (...) oraz budowa i przebudowa sieci elektroenergetycznej – linii napowietrznej(...) wraz z przyłączami i oświetleniem ulicznym przy ul. (...) w K. na dz. nr(...)

W piśmie z dnia 19 października 2012 r. (...) poinformował inwestora, iż pod wyszczególnionymi warunkami uzgadnia ten projekt budowlany. Wcześniej, bo we wrześniu tego roku, na zlecenie inwestora został sporządzony Projekt budowlano-wykonawczy przebudowy sieci elektroenergetycznej-linii napowietrznej (...) wraz z przyłączami i oświetleniem ulicznym.

Decyzją z dnia 28 listopada 2014 r. Prezydent Miasta K. ustalił lokalizację inwestycji celu publicznego dla zamierzenia inwestycyjnego pn. „Budowa i przebudowa sieci elektroenergetycznej – linii napowietrznej Nn wraz z oświetleniem ulicznym przy ul. (...) w K., na działkach nr (...) obr. 56 P.”.

W dniu 20 kwietnia 2015 r. Prezydent Miasta K. wydał decyzję nr (...) (znak:(...) o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na budowę dla zamierzenia budowlanego pn. „Rozbudowa ul. (...) od ul. (...) do zjazdu na działkę nr (...), wraz ze zjazdem na działkę nr (...) oraz budowa i przebudowa sieci elektroenergetycznej – linii napowietrznej Nn wraz z przyłączami i oświetleniem ulicznym przy ulicy (...) w K. na dz. nr (...) obr. 56 P.”.

Na podstawie umowy z dnia 17 czerwca 2015 r., zawartej w formie aktu notarialnego (Rep. (...), przed notariuszem J. P.) P.U.B. (...) J. L., A. (...) spółka jawna w W. , sprzedała na rzecz Centrum (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wskazaną wyżej nieruchomość na której miała być prowadzona inwestycja wielomieszkaniowa.

Zgodnie z pkt VII umowy, sprzedająca wyraziła zgodę na przeniesienia na rzecz spółki nabywcy :

a) uprawnień wynikających z decyzji Prezydenta Miasta K. z dnia 16 maja 2012 r., oraz uprawnień z decyzji Prezydenta Miasta K. z dnia 20 kwietnia 2015 r. o udzieleniu pozwolenia na budowę.

W związku z tym - na jej wniosek, w dniu 20 lipca 2015 r. Prezydent Miasta K. wydał decyzję (znak: (...)) o przeniesieniu decyzji o pozwoleniu na budowę na rzecz Centrum (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K..

W dniu 6 sierpnia 2015 r. Gmina Miejska (...) zawarła z tą spółką oraz powódką (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością -spółką komandytową w K. porozumienie.

Na jego podstawie powódka wraz ze spółką (...) wstąpiły solidarnie – w miejsce dotychczasowego inwestora - do umowy z dnia 27 lipca 2012 r. o realizację inwestycji drogowej.

W dniu 21 sierpnia 2015 r. Prezydent Miasta K. wydał decyzję (znak: (...)) o przeniesieniu decyzji ustalającej warunki zabudowy na rzecz (...) Sp. z o.o. sp.k., a w dniu 17 września 2015 r. decyzję nr (...) (znak:(...))o przeniesieniu na rzecz powodowej spółki uprawnień z decyzji o pozwoleniu na budowę. Aneks nr (...) z dnia 30 marca 2016 r. do umowy o realizację inwestycji drogowej strony uzgodniły przeniesienie na (...) w K. pozwolenia na rozbudowę drogi publicznej.

Powódka wykonała umowę z dnia 27 lipca 2012 r. zgodnie z jej treścią.

Sfinansowała wszystkie roboty budowlane objęte zakresem pozwolenia na budowę i poczyniła nakłady konieczne na rozbudowę drogi publicznej i dalsze roboty w szczególności w zakresie przebudowy napowietrznej sieci energetycznej i oświetleniowej, co zwiększyło wartość nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miejskiej (...). Łączna wartość poniesionych przez nią na ten cel nakładów i kosztów wyniosła 345.196,52 zł brutto.

W dniu 6 lipca 2017 r. został sporządzony protokół potwierdzający wykonanie tych prac oraz protokół odbioru technicznego zjazdu. W dniu 7 lipca 2017 r. nastąpił odbiór końcowy i przekazanie zadania budowa drogi asfaltowej – ul. (...) odcinek 80mb do eksploatacji.

W odniesieniu do okoliczności spornych Sąd Okręgowy ustalił , że

w dniu 24 lipca 2015 r. w siedzibie Zarządu(...) w K. odbyło się spotkanie z udziałem powodowej spółki, w trakcie którego zawnioskowała o przygotowanie przez Gminę stosownego porozumienia w sprawie warunków przystąpienia przez nią do umowy z 27 lipca 2012 r.

Porozumienie w swojej ostatecznej wersji uwzględniało fakt sprzedaży nieruchomości na której miała być realizowana inwestycja mieszkaniowa / nie drogowa/ przez P.U.B. (...) sp.j. z siedzibą w W. na rzecz Centrum (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. oraz wniesienie jej jako aportu przez nabywcę do powodowej spółki.

Na dzień zawarcia porozumienia - 76 sierpnia 2015r (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w K. jako inwestor, nie miała zapewnionej obsługi komunikacyjnej inwestycji budowlanej. Aby mogła zostać zrealizowana, a budynki mieszkalne wraz z garażami oddane do użytkowania , koniecznym było rozbudowanie drogi publicznej ul. (...) , prowadzącej do planowanej zabudowy. Strona powodowa miała tego świadomość.

W czasie negocjacji prowadzonych przez przedstawicieli strony powodowej i Gminy, za którą działał(...), dotyczących warunków zawarcia porozumienia, pozwana nie składała deklaracji sfinansowania przez nią bądź swojej partycypacji w kosztach realizacji rozbudowy ul. (...) oraz budowy i przebudowy sieci elektroenergetycznej – linii napowietrznej Nn wraz z oświetleniem ulicznym przy ul. (...) w K. tj prac objętych umową z 27 lipca 2012r , której powódka stała się stroną.

Podczas negocjacji nie było również pomiędzy stronami żadnych rozmów w przedmiocie ewentualnego późniejszego zwrotu przez Gminę w jakiegokolwiek części wydatków i nakładów poniesionych na to zadanie inwestycyjne przez powódkę .

W wyniku tych rozmów doszło do modyfikacji pierwotnej treści tej umowy , jedynie w zakresie dodania do jej przedmiotu jeszcze jednej działki oraz w zakresie zmiany terminu uzyskania pozwolenia na budowę.

W budżecie Gminy Miejskiej (...) nie przewidziano finansowania rozbudowy ul. (...) w K..

W ramach oceny prawnej roszczenia zgłoszonego przez powódkę , Sąd Okręgowy uznając je za nieuzasadnione w pierwszej kolejności , odwołując się do dokonanych w sprawie ustaleń, wskazał ł , że w dniu 27 lipca 2012 r. Gmina Miejska (...) zawarła z Przedsiębiorstwem (...) Sp. j. z siedzibą w W. umowę o realizację inwestycji drogowej w związku z wykonaniem inwestycji budowlanej.

Na podstawie zawartego w dniu 6 sierpnia 2015 r. porozumienia z pozwaną(...)spółka z ograniczona odpowiedzialnością spółka komandytowa w K. wstąpiła ona wraz z Centrum (...) - spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. do tej umowy w miejsce dotychczasowego inwestora.

Nie dokonanie zmian w zakresie obowiązków , które przyjęła na siebie w niej poprzedniczka prawna powódki spowodowało , że zobowiązana była do wykonania./ /solidarnie z drugim inwestorem/ wskazanej wyżej inwestycji drogowej , w tym do wykonania dokumentacji projektowej, pozyskania pozwolenia na rozbudowę drogi oraz wydania inwestycji (...).

Zdaniem Sądu I instancji powódka , która swoje obowiązki umowne niespornie wykonała, ponosząc na ten cel wydatki i nakłady w łącznej - także nie kwestionowanej - kwocie 345.196,52 zł., nie może skutecznie domagać się zwrotu tej sumy od przeciwniczki procesowej.

Podstawą prawną zawarcia umowy o realizację inwestycji drogowej z 27 lipca 2012r była norma art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (jedn. tekst Dz.U. z 2017 r. poz. 2222).

Ściśle z nią związany przepis art. 16 ust. 1 ustawy, nakłada obowiązek budowy lub przebudowy dróg publicznych spowodowany inwestycją nie drogową na inwestora tego przedsięwzięcia, przy czym szczegółowe warunki wykonania tego obowiązku określa umowa między zarządcą drogi a tym inwestorem.

W ocenie Sądu Okręgowego obowiązku tego nie ogranicza to, że zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 (jedn. tekst Dz.U. z 2018 r., poz. 994), sprawy związane z drogami gminnymi i ulicami na jej obszarze są zadaniami własnymi tej jednostki samorządu terytorialnego.

Normy zadaniowe – a do takich należy powyższe uregulowanie – nie mogą stanowić samodzielnej podstawy roszczeń członka wspólnoty samorządowej. Podstawą taką mogą być dopiero ustawowe uregulowania szczegółowe, wskazujące na konkretny zakres obowiązków jednostek samorządowych i wynikających z nich, zindywidualizowanych uprawnień członków takiej wspólnoty.

Wykonanie przez powódkę inwestycji drogowej, która jest źródłem sporu stron, było warunkiem koniecznym realizacji planowanej przez nią inwestycji nie drogowej.

Spółka z K. jako jej inwestor, nie miała na dzień podpisania porozumienia z dnia 6 sierpnia 2015 z Gminą, zapewnionej obsługi komunikacyjnej inwestycji budowlanej, co wykluczało jej wykonanie i uzyskanie dla wybudowanych obiektów pozwoleń na użytkowanie.

Skoro zdecydowała się ją pomimo to realizować, musiała zdawać sobie sprawę z konieczności poniesienia nakładów na niezbędną do zrealizowania jej zamierzenia, przebudowę ulicy (...).

Jak argumentował w dalszym ciągu Sąd Okręgowy, z postanowień umowy z dnia 27 lipca 2012r, jednoznacznie wynika, iż to inwestor – najpierw P.U.B. (...).sp. j. w W., a następnie powódka – zobowiązały się do realizacji niezbędnej inwestycji drogowej na własny koszt.

Z jej treści ani z porozumienia podpisanego przez strony sporu 6 sierpnia 2015r nie wynika aby Gmina Miejska (...) przyjęła na siebie obowiązek partycypacji w kosztach tej inwestycji drogowej, ani późniejszego pokrycia poniesionych przez inwestora w związku z nią wydatków w jakimkolwiek zakresie.

Ustalenia do konne w sprawie nie potwierdzają też, aby strona pozwana w trakcie negocjacji stron, których wynikiem było to porozumienie w jakiegokolwiek formie zapewniała o tego rodzaju refundacji powódce - inwestorowi tych wydatków, chociażby w części.

Sąd podkreślił, że zawierając to porozumienie strony uznawały, że powódka umownie przyjęła na siebie, w formie przewidzianej przez prawo, ciężar sfinansowania inwestycji drogowej.

Nie można wobec tego, w sposób usprawiedliwiony, mówić, że wartością nakładów i kosztów związanych z tą inwestycją, Gmina jest względem powódki bezpodstawnie wzbogacona, dla braku podstawy świadczenia zrealizowanego przez spółkę.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art 98 §1 i 3 kpc. .

Apelację od tego orzeczenia złożyła strona powodowa i zaskarżając je w całości, we wniosku środka odwoławczego domagała się, w pierwszej kolejności jego zmiany poprzez uwzględnienie żądania pozwu w całości oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami postępowania za obydwie instancje.

Jako wniosek ewentualny sformułowała żądanie uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach:

Naruszenia prawa procesowego , w sposób mający dla treści rozstrzygnięcia istotne znaczenie , a to :

a/ art 233 §1 kpc w zw z art 65 §2 kc, wobec przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów I zastąpienia jej oceną dowolną, nie uwzględniającą całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz zasad doświadczenia życiowego.

W wyniku tej wady , Sąd niezasadnie przyjął , iż zgodnym zamiarem stron było , aby to powódka pokryła w całości koszty związane z przebudową ulicy (...),

Nieprawidłowość ta , zdaniem skarżącej, miała polegać także na tym , że ustalenia faktyczne zostały oparte na zeznaniach świadków M. T. oraz S. P. , mimo , iż obydwie pracownice strony pozwanej, nie miały kompetencji w zakresie zawierania umów w jej imieniu,

b/ art 217 §1 kpc w zw z art 227 kpc i 162 kpc , jako następstwa pominięcia przez Sąd Okręgowy wniosku dowodowego powódki o przesłuchanie świadka W. M. (1) oraz dowodu z opinii biegłego mimo , że obydwa byłyby podstawą ustaleń doniosłych dla rozstrzygnięcia.

W szczególności relacja świadka doprowadziłaby do konstatacji faktycznej potwierdzającej, że strony przewidywały konieczność wzajemnego rozliczenia kosztów przebudowy ulicy po jej dokonaniu.

-naruszenia prawa materialnego w postaci :

1/ niepoprawnego niezastosowania art. 58 §1 I 2 kc i przyjęcia , że zawarta pomiędzy stronami umowa o realizację inwestycji drogowej jest zgodna z prawem I zasadmi współżycia społecznego, warunkach gdy dla braku przyczyny prawnej / causa /, strony nie były nią związane,

2/ wadliwej wykładni art 16 ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1985r o drogach publicznych , której następstwem był niezasadnie sformułowany przez Sąd I instancji wniosek prawny , zgodnie z którym obowiązek wykonania przebudowy ulicy (...) spoczywał na powódce z mocy prawa , a w warunkach gdy wykonała wszystkie obowiązki inwestycyjne , nie może dokonać rozliczenia poniesionych kosztów z Gminą , wobec której była tylko investorem zastępczym.

Strona pozwana , odpowiadając na apelację domagała się jej oddalenia , jako pozbabwionej usprawiedliwionych podstaw oraz przyznania na swoją rzecz od powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy powódki nie jest uzasadniony I podlega oddaleniu.

Nie ma racji skarżąca podnosząc zarzut procesowy, naruszenia art 233 §1 kpc, wobec przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów.

Przypomnieć należy , odwołując się do utrwalonego i podzielanego przez skład Sądu Apelacyjnego rozstrzygającego sprawę , stanowiska Sądu Najwyższego , wypracowanego na tle wykładni art. 233 §1 kpc , iż jego skuteczne postawienie wymaga od strony wykazania na czym , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń , nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania , czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach , wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, pozostając dowolną , nie doniosłą z tego punktu widzenia polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii , wyrażające podobne stanowisko , powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005 , sygn. III CK 3/05 , obydwie powołane za zbiorem Lex/

Ponadto nie można tracić z pola widzenia również , że swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu , który dowody bezpośrednio przeprowadza.

Ma to m. in. i takie następstwo , że nawet w sytuacji w której z treści dowodów można , w zakresie ustaleń , wyprowadzić równie logiczne , chociaż przeciwne do przyjętych przez Sąd I instancji wnioski , to zarzut naruszenia normy art. 233 §1 kpc , pomimo to , nie zostanie uznany za usprawiedliwiony.

Dopóty , dopóki ocena przeprowadzona przez Sąd ocena mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria , Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę , a co za tym idzie także wnioski z niej wynikające dla ustaleń faktycznych , aprobować .

To , w jaki sposób skarżąca motywuje ten zarzut wyklucza jego podzielenie.

W miejsce rzeczowej , opartej na wyżej wymienionych regułach krytyki oceny i ustaleń dokonanych przez Sąd, apelująca , nie odnosząc jej do zindywidualizowanych dowodów , poprzestaje na polemicznym przeciwstawieniu im własnej wersji tychże , zdaniem powódki poprawnych.

Nieprawidłowości sposobu postępowania Sądu I instancji w tym zakresie skarżąca upatruje jedynie w tym , że dokonał ustaleń z tą wersją niezgodnych. Taka motywacja stawianego zarzutu czyni go , już z tej przyczyny , wady jego konstrukcji nieuzasadnionym.

Zatem jedynie na marginesie i w formie uwag natury uzupełniającej wskazać należy , iż podnoszone przez apelującą w ramach tego zarzutu o charakterze procesowym zagadnienia związane z oceną prawną umowy z 27 lipca 2012 / w tekście apelacji ma miejsce oczywista niedokładność w zakresie jej daty / , z punktu widzenia jej zgodności z prawem i zasadami współżycia społecznego , przynależy do sfery stosowania prawa materialnego i nawet ewentualna , tak umotywowana nieprawidłowość w zakresie zastosowania przez Sąd prawa formalnego nie może stanowić uzasadnionego argumentu za zasadnością zarzutu.

Do tego dodać należy , iż ustalenia dokonane w sprawie nie dają dostatecznej podstawy do potwierdzenia zasadniczej tezy tego zarzutu , zgodnie z którą zgodnym zamiarem stron umowy było to , aby Gmina partycypowała w kosztach inwestycji przebudowy ulicy (...) przez apelującą , w szczególności przez zwrot nakładów i kosztów , które poniosła dla jej zrealizowania .

Ani z treści umowy ani z uzgodnień , pomiędzy stronami , które owocowały podpisaniem przez nie porozumienia z 6 sierpnia 2015r nie wynika aby strona pozwana taki obowiązek wzajemnego rozliczenia ich ze skarżącą na siebie przyjęła , co więcej , że spółka z K. jako inwestor przedsięwzięcia nie drogowego zabiegała o zapewnienie sobie tego rodzaju refundacji ich w całości czy w części.

Nie można na podstawie dostępnego materiału dowodowego potwierdzić także tego , że pozwana chociażby w formie ustnej promesy takiego przyszłego rozliczenia mogła u władz powódki wywołać przekonanie , iż możliwym jest ono w oparciu o kolejne , zwarte odrębnie od już obowiązującego wzajemne porozumienie , zawarte w przyszłości , po zakończeniu przebudowy drogi.

Tego rodzaju uzgodnień czy późniejszych zapewnień ze strony Gminy Miejskiej (...) nie potwierdza nawet relacja , przesłuchanego w charakterze strony powodowej, prezesa zarządu spółki G. M. / k. 270 akt /

Samo jego twierdzenie , że spółka była przekonana , iż do refundacji dojdzie, przy konsekwentnym negowaniu tej okoliczności przez pozwaną nie jest wystarczające dla przyjęcia , że Gmina przyjęła na siebie ten obowiązek wobec powódki.

Tym bardziej , iż treść samej umowy z dnia 27 lipca 2012r , o której zmianę w tym zakresie powódka nie zabiegała , podpisując porozumienie z 6 sierpnia 2015r , jest w tym zakresie jednoznaczna. Zgodnie z jej §3 inwestor inwestycji nie drogowej był zobowiązany wykonać przebudowę ulicy (...) , w zakresie za który spółka domaga świadczenia określonego w pozwie, na własny koszt.

Żadne inne postanowienie umowne nie wskazuje aby koszt ten miał być refundowany przez powódkę./ k. 33-38 akt /

Nie ma też racji skarżąca gdy podnoszonej wadliwości procesowej upatruje w uznaniu przez Sąd niższej instancji za wiarygodne oraz doniosłe dla rozstrzygnięcia relacje świadków M. T. oraz S. P. .

Sąd Okręgowy w motywach orzeczenia wyjaśnił przyczyny takiej oceny zeznań tych osób. To że nie były one , jako urzędniczek (...) uprawnione do podpisywania umów w imieniu Gminy z takimi inwestorami jak powódka, jest pozbawione z rozważanego punktu widzenia doniosłości. Dlatego , że depozycje obu świadków nie dotyczyły podpisywania porozumienia z 6 sierpnia 2015r ani wcześniejszej umowy z poprzednikiem powódki w dniu 27 lipca 2012 ale okoliczności towarzyszącym negocjacjom i praktyce , która w Zarządzie jest stosowana w tego rodzaju sprawach. Z tą praktyką i negocjacjami z powódką obydwie Panie zetknęły się i tylko do nich odnosiły się ich relacje.

Nie ma racji skarżąca podnosząc kolejny zarzut procesowy , naruszenia art. 217 §1 kpc w zw. z art. 227 kpc.

Sąd Okręgowy nie popełnił zarzucanego mu błędu nie uwzględniając wniosku powódki o dopuszczenia dowodu z opinii biegłego , który miałby określić wartość prac , które zrealizowała spółka dokonując przebudowy ul. (...).

Opracowanie to miało tym samym potwierdzać , że kwota dochodzona pozwem jest uzasadniona.

W warunkach, gdy strona przeciwna nie kwestionowała w sporze jej wysokości , sięganie po opracowanie eksperckie mające ją weryfikować było zbędne.

Odeprzeć trzeba także , jako chybiony , argument skarżącej , iż stawiany zarzut jest zasadny dlatego , że Sąd odmówił przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka W. M. (1) - dyrektora operacyjnego spółki (...).

W uzasadnieniu wyjaśnił przyczyny swojej decyzji , które należy w części podzielić .

Wniosek o przesłuchanie tego świadka był spóźniony albowiem został on zgłoszony przez profesjonalnego pełnomocnika powódki dopiero na rozprawie w dniu 8 czerwca 2018r / k. 269 akt / , bez wskazywania przez niego przyczyn zgłoszenia go na tym etapie prowadzenia postępowania.

Tymczasem potrzeba przeprowadzenia tego dowodu powstała z pewnością wcześniej , skoro to W. M. (1)z uwagi na swoją funkcję w spółce miał z punktu widzenia istoty sporu stron najistotniejsze wiadomości .

Znając już stanowisko procesowe Gminy , która w sprzeczności od nakazu zapłaty zakwestionowała zasadę swojej odpowiedzialności wobec powódki , skarżąca zaniechała zgłoszenia tego wniosku w piśmie procesowym, w którym ustosunkowywała się do tego stanowiska , w zakresie dowodów osobowych postulując jedynie przesłuchanie stron. / por. k. 197-200 oraz k. 258-261 akt /

Już tylko uzupełniająco należy wskazać , iż zważywszy na okoliczności na które miałby zeznawać ten świadek / por .k. 269 akt / wątpliwość budzi także to , czy ta relacja byłaby formalnie dopuszczalna skoro mogłaby prowadzić do ustaleń sprzecznych z treścią dokumentu obejmującego czynność prawną- umowę z 27 lipca 2012r.

Uznanie , iż żaden z zarzutów procesowych nie jest uzasadniony ma to następstwo , iż ustalenia , które Sąd Okręgowy uczynił podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku , jako poprawne i kompletne , Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Nie są zasadne również sformułowane przez powódkę zarzuty materialne.

W ramach w kolejności pierwszego z nich, apelująca uznaje, że umowa z 27 lipca 2012r, skorygowana porozumieniem stron z dnia 6 sierpnia 2015r nie wiąże ich jako sprzeczna z prawem i zasadami współżycia społecznego dlatego, że czynności prawnej w ten sposób dokonanej brak jest przyczyny prawnej [causa]

Stanowisko to nie jest uzasadnione.

Taka przyczyna nawiązania na jej podstawie stosunku obligacyjnego istniała i była nią po stronie spółki causae solvendi.

Powódka, jako inwestor zamierzenia inwestycyjnego o charakterze nie drogowym była z mocy prawa [o czym będzie mowa szarzej w dalszej części uzasadnienia], zobowiązaną do dokonania przebudowy drogi publicznej, skoro było to konieczne dla spełnienia nią warunków wynikających z decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz o pozwoleniu na budowę. Wykonanie przez nią inwestycji drogowej służącej właściwemu dostępowi do wznoszonych przez (...) budynków mieszkalnych wraz z garażami przy ul. (...) było podstawą do zakończenia tej inwestycji budowlanej i od niego uzależnione było uzyskanie zezwolenia na użytkowanie tych obiektów. Umowa zawarta pomiędzy poprzedniczką prawną skarżącą a Gminą Miejską (...) z dnia 27 lipca 2012r do której w charakterze inwestora powódka przystąpiła w oparciu o porozumienie z 6 sierpnia 2015r, określała jedynie to, w jaki sposób apelująca będzie ten obowiązek wykonywać w relacjach z zarządcą przebudowywanej drogi, którym była pozwana, a za którą uprawnienia i obowiązki z tej funkcji wynikające realizowała właściwa jednostka organizacyjna / (...) /.

Taki charakter tej umowy jednoznacznie wskazuje, że przyczyną prawną jej zawarcia jest zwolnienie się przez powódkę jako inwestora inwestycji nie drogowej ze zobowiązania, które ustawodawca nałożył na nią z mocy przepisu art. 16 ust. 1 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (jedn. tekst Dz.U. z 2017 r., poz. 2222).

Umowa pomiędzy skarżącą a przeciwną stroną sporu dla której podstawą normatywną jest art. 16 ust. 2 ustawy, ma zatem swoją przyczynę prawną.

Ponieważ skarżąca nie wskazuje na żadne inne argumenty, które mogłyby wspierać oceniany zarzut [już w tym miejscu należy wskazać, że poruszane przez nią zagadnienia natury prawno - podatkowej, są dla oceny poprawności prawnej rozstrzygnięcia Sądu I instancji pozbawionymi znaczenia], jedynie uzupełniająco Sąd Apelacyjny zauważa, że analiza postanowień umowy stron, zmodyfikowanej treścią porozumienia z 6 sierpnia 2015r, nie powala w sposób usprawiedliwiony uznać, że jest ona sprzeczna z przepisami prawa czy też z którąkolwiek z reguł postępowania pomiędzy profesjonalnymi podmiotami na tle prowadzenia zamierzeń inwestycyjnych, składających się na klauzulę generalną zasad współżycia społecznego.

Nota bene apelująca w motywach środka odwoławczego apelacji żadnej z nich, jako naruszonej przez zawarcie umowy, nie identyfikuje.

Nie jest także uzasadnionym zarzut naruszenia art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 o drogach publicznych.

Budowa lub przebudowa utrzymanie oraz ochrona dróg publicznych oraz finansowanie składających się na nie przedsięwzięć jest, co do zasady zadaniem państwa lub organów samorządowych. Realizuje je zarządca drogi.

Norma art. 16 ustawy z dnia 21 marca 1985 o drogach publicznych. [jedn. tekst DzU z 2017 poz.222] jest od tej zasady wyjątkiem, wyłączającym kompetencje zarządcy z uwagi na kryterium charakteru inwestycji, która wywołuje konieczność budowy lub przebudowy takiej drogi.

Jeżeli inwestycja powodująca ją ma charakter nie drogowy, zobowiązany do jej zrealizowania jest jej inwestor, a obowiązek ten obciąża go z mocy samego prawa na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy.

Warunki wykonywania tego obowiązku określa umowa zawarta z zarządcą drogi. Ustawowy, wynikający z art. 16 ust. 2 ustawy, obowiązek zawarcia takiej umowy, nie determinuje jej odpłatnego charakteru po stronie zarządcy,

w relacji do inwestora , tym bardziej , że konieczność poniesienia kosztów budowy lub przebudowy jest wywołana przedsięwzięciem inwestycyjnym nie związanym z jego ustawowymi obowiązkami.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika , że w ramach umowy do której powódka przestąpiła w miejsce poprzednika prawnego, to inwestor inwestycji budowlanej zobowiązał się wobec Gminy Miejskiej (...) do przygotowania projektowego , uzyskania stosownych pozwoleń oraz wykonania przebudowy ul. (...) , a także innych niezbędnych prac , wyłącznie na własny koszt.

Postanowienia umowne w tym zakresie pozostały niezmiennie aż do momentu przekazania tej infrastruktury, po jej wykonaniu, właściwej jednostce organizacyjnej Gminy [Zarządowi(...)

Strona pozwana ani sposobem swojego działania ani poprzez oświadczeni swoich przedstawicieli wobec reprezentantów spółki, nawet pośrednio , nie dawali podstaw do powstania usprawiedliwionego po ich stronie przekonania , iż rozliczenie poniesionych przez inwestora inwestycji nie drogowej kosztów jednak pomiędzy stronami nastąpi , a Gmina Miejska (...) zrefunduje je w jakimkolwiek zakresie.

Treść umowy stron decyduje zatem o tym , że żądanie powódki trafnie zostało uznane przez Sąd Okręgowy za nieuzasadnione.

Wniosek taki jest tym bardziej usprawiedliwiony gdy wziąć pod rozwagę , iż w warunkach umownego źródła wzajemnych relacji stron z których mogła ewentualnie wynikać podstawa dla roszczenia zgłoszonego w pozwie i braku podstaw do oceny , iż umowa ta jest nieważna , wykluczonym jest skuteczne opieranie roszczenia zwrotnego na przepisach składających się na instytucję bezpodstawnego wzbogacenia[nienależnego świadczenia] do którego powódka odwoływała się inicjując postępowanie.

Wobec tego Sąd Apelacyjny, jedynie prostując z urzędu , na podstawie art. 350 §2 kpc oczywiste niedokładności w treści wyroku Sądu Okręgowego dotyczące elementu nazwy firmy strony powodowej , apelację , jako niezasadną oddalił , na podstawie art. 385 kpc. w zw z art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 o drogach publicznych.[jedn. tekst DzU z 2017 poz.222]

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego były normy art. 98 §1 i 3 oraz 99 kpc w zw. z art. 108 §1 i 391 §1 kpc i wynikająca z nich, dla wzajemnego ich rozliczenia pomiędzy stronami , zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Uwzględniając wartość przedmiotu zaskarżenia podaną w apelacji, kwota należna wygrywającej pozwanej od przerywającej powódki , odpowiadając wynagrodzeniu profesjonalnego pełnomocnika - radcy prawnego , została ustalona na podstawie §2 pkt 7 w zw z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 22 października 2025 [jedn. tekst DzU z 2018 poz. 265].

SSA Paweł Czepiel SSA Anna Kowacz - Braun SSA Grzegorz Krężolek